

Yttrande över remiss - SOU 2022:17 ”En modell för att mäta och belöna progression inom sfi” ett betänkande av utredningen om sfi-peng till utbildningsanordnare

Svenska ESF-rådet har fått möjlighet att yttra sig över rubricerad remiss.

Vårt svar begränsas till vårt uppdrag att förvalta Socialfonderna.

Svenska ESF-rådets synpunkter

Svenska ESF-rådet finansierar bland annat projekt för målgrupper som har ett behov av att utveckla sina språkfärdigheter. Att lära sig ett språk som ett verktyg för att närma sig ett yrke är ofta förenligt med hinder då den språkliga förmågan sällan sker i den takt som är förväntad. Vi ser ett behov av att våra målgrupper erbjuds en rättssäker och kvalitativ utbildning som tar hänsyn till individens förutsättningar och bakgrund liksom behov från arbetsgivare.

Svenska ESF-rådet stödjer förslaget om;

- att det tas fram ett nationellt stöd- och bedömningsmaterial som baseras på progression.
- att SFI-utbildningar blir mer likvärdiga och håller en hög kvalitet (nationellt) och som bygger på en allsidig dokumentation av elevers språkutveckling.
- att bedömningsinstrumentet föregås av ett lärverktyg eftersom nyanlända och utrikes födda är en heterogen grupp och har skilda förutsättningar till att lära in ett nytt språk.
- att ett oberoende nationellt likvärdigt mått upprättas för att motverka brister i det systematiska kvalitetsarbetet hos utbildningsanordnare.
- att utredningen finner vägar till att motivera och premiera de utbildningsanordnare som lyckas väl med språksvaga elever som har svårt att nå ett godkänt resultat.
- att utredningen också tar höjd för att beakta att språkinläring påverkas av ett flertal faktorer.
- att en fristående mätning kan underlätta en kombination av SFI med en yrkesutbildning.
- att ersättningen, statsbidraget används till insatser som ökar elevers måluppfyllelse och att Skolverket utvärderar ersättningens effekter på verksamheterna.

KLIVA-utredningen nämner att målgruppen har ändrat karaktär över tid och att de har ett större behov av stöd samtidigt som kraven i samhället och arbetslivet har ökat, vilket också indikeras i våra projekt. Bland annat hos målgruppen utrikes födda kvinnor. Vi har noterat att projekten erfar att denna målgrupp har ett stort behov av stöd och språkstöd över tid. Och att det tar tid att erhålla deras förtroende vilket i sig innebär att identifierat stöd kan senareläggas.

Behovet av individanpassning av undervisning kan komma att bli mer aktuellt och att en standardiserad inläring kan vara utmanande för elevers skilda förutsättningar. Svenska ESF-rådet ser en risk med ett

standardiserat lärverktyg när elevernas förutsättningar skiljer sig åt och vi ställer oss tveksamma till om eleverna får likvärdiga förutsättningar att genomföra progressionstest om inte utbildningen föregås av en individanpassning.

Utredningen nämner att det saknas statistik och forskning på vilka insatser som fungerar, och vad som höjer kvalitén i SFI, för att få ett tillförlitligt och adekvat underlag för fortsatt utveckling. Enligt KLIVA-utredningen behöver lärare möjligheter och resurser för individanpassning och att den kontinuerliga antagningen behöver ses över. Svenska ESF-rådet ställer sig också tveksamma till om lärare kommer ges möjligheter och resurser för en ökad individanpassning och uppnå en kontinuitet i kartläggningar och upprätthållande av målsättningar inför elevers progressionstest.

Enligt utredningen är möjligheten till kompetensutveckling för lärare begränsad. Svenska ESF-rådet föreslår mångkompetenta team som en form av resurs som kan bidra till utökade kvalifikationer där det kollegiala lärandet kan ske kontinuerligt.

Regelstyrning och ekonomisk styrning är ett obligatorium och en naturlig del för att bedriva föreslagen utbildningsverksamhet. Det som kan understrykas är att föreskrivningar blir tydliga och distinkta för att undvika målkonflikter och mistolkningar av hur dessa ska tillämpas. Därutöver har kommuner och utbildningsanordnare olika förutsättningar att bedriva utbildningar. Svenska ESF-rådet ser en risk i att syftet med verksamheten kan komma att skiftas från att lära individer svenska till att få individer att klara av progressionstester. Svenska ESF-rådet föreslår att individers språkkunskaper kontinuerligt och långsiktigt följs upp (även efter progressionstest) i syfte att utröna om kunskapen blir bestående och ändamålsenlig.

Beslut

Yttrandet över remissen har beslutats av generaldirektören i närvaro av chefen för Nationella enheten Jens Löf och nationell samordnare Joakim Iseborg efter föredragning av nationell samordnare Conny Göterfors.

Håkan Forsberg

Conny Göterfors